

NGHIÊN CỨU VÀ GIẢNG DẠY LỊCH SỬ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM LÀ MỘT NHIỆM VỤ RẤT VẺ VANG*

Trích Bài phát biểu của PGS, TS TÔ HUY RỬA, Ủy viên Trung ương Đảng, Phó Giám đốc thường trực Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh tại Hội nghị tổng kết công tác LSD toàn quốc năm 2003 và tập huấn nghiệp vụ, tổ chức tại thành phố Nha Trang, từ ngày 23 đến ngày 27 - 2 - 2004

Nghiên cứu và giảng dạy Lịch sử ĐCS Việt Nam là một nhiệm vụ rất nặng nề, khó khăn, nhưng rất vẻ vang. Nhìn lại 74 năm lịch sử Đảng ta, chúng ta càng thấm thía câu nói của Bác Hồ: "Đảng ta thật vĩ đại... lịch sử Đảng là cả một pho lịch sử bằng vàng".

Công tác LSD là một trong những nội dung quan trọng trong toàn bộ công tác tư tưởng - lý luận của Đảng. Thông qua việc ghi lại những hoạt động phong phú trong suốt lịch sử ra đời, xây dựng và phát triển của Đảng, công tác LSD góp phần đúc kết những bài học kinh nghiệm quý báu; những vấn đề mang tính quy luật của sự nghiệp cách mạng; đồng thời, làm sáng tỏ hàng loạt vấn đề lý luận và thực tiễn của đất nước. Mặt khác, thông qua việc tái hiện lại những chặng đường vẻ vang của Đảng, công tác LSD còn là một vũ khí hữu hiệu nhằm giáo dục chính trị- tư tưởng cho cán bộ, đảng viên và quần chúng cách mạng. Chức năng, nhiệm vụ của công tác LSD càng trở nên quan trọng trong bối cảnh đấu tranh tư tưởng gay gắt, phức tạp hiện nay. Để nâng cao chất lượng công tác LSD, trong những năm vừa qua, Học viện CTQG Hồ Chí Minh đã tổ chức

các hội nghị toàn quốc ở những địa điểm khác nhau. Hội nghị năm nay được tổ chức tại thành phố Nha Trang thơ mộng, đang hàng ngày thay da đổi thịt. Thay mặt Ban Cán sự Đảng, Ban Giám đốc Học viện CTQG Hồ Chí Minh, tôi nhiệt liệt chào mừng các đồng chí đại biểu, các đồng chí lãnh đạo và tất cả các đồng chí làm công tác nghiên cứu, giảng dạy LSD về dự Hội nghị tổng kết công tác LSD toàn quốc năm 2003, tập huấn về nghiệp vụ nghiên cứu, biên soạn LSD thời kỳ 1975-2000.

Trong năm 2003, thực hiện nhiệm vụ của Ban Giám đốc Học viện CTQG Hồ Chí Minh và của cấp ủy địa phương, Viện LSD thuộc Học viện CTQG Hồ Chí Minh và các Phòng LSD thuộc Ban tuyên giáo Tỉnh, Thành ủy đã hoàn thành tốt các nhiệm vụ được giao.

Tôi nhất trí với Bản tổng kết công tác năm 2003 do đồng chí Viện trưởng Viện LSD trình bày, vì trong đó đã phản ánh tương đối đầy đủ hoạt động của toàn ngành LSD. Tôi muốn nhấn mạnh thêm rằng trong năm qua công tác nghiên cứu, biên soạn lịch sử toàn Đảng, lịch sử các Đảng bộ và công tác giảng dạy LSD có nhiều tiến bộ. Nhiều đề tài nghiên cứu khoa học đã được hoàn thành. Nhiều ấn phẩm được xuất bản. Các ấn phẩm được xuất bản không chỉ đảm bảo tính đảng, tính khoa học, đảm bảo

* Tên bài của Ban biên tập *Tạp chí Lịch sử Đảng*

tin thống nhất của lịch sử toàn Đảng, mà còn thể hiện rõ nét đặc thù, độc đáo của từng Đảng bộ địa phương. Đến nay, 5 tỉnh và thành phố đã xuất bản sách; 23 tỉnh, thành phố đang biên soạn và 12 tỉnh, thành phố đã thông qua đề cương chi tiết lịch sử Đảng bộ (LSĐB) địa phương đến năm 2000. Tính riêng trong năm 2003, có hơn 100 quận, huyện, thị xã, thành phố trực thuộc tỉnh biên soạn và xuất bản sách LSĐB. Nhiều ban, ngành, đoàn thể ở trung ương và địa phương, một số đơn vị lực lượng vũ trang cũng đã biên soạn, xuất bản sách LSĐB ngành, đoàn thể. Những con số này phản ánh sinh động nhu cầu và hiệu quả của công tác LSD năm 2003 nói riêng và trong giai đoạn hiện nay nói chung.

Đạt được các kết quả kể trên là do có sự lãnh đạo, chỉ đạo chặt chẽ của Bộ Chính trị, Ban Bí thư, của các cấp ủy Đảng; của Ban tuyên giáo các tỉnh, thành ủy; sự ủng hộ, cổ vũ của cán bộ, đảng viên, đặc biệt là các bậc lão thành cách mạng. Điều mà tôi muốn nhấn mạnh và biểu dương trong Hội nghị này là tinh thần nỗ lực phấn đấu, tinh thần say mê, yêu nghề của đội ngũ cán bộ làm công tác nghiên cứu LSD ở trung ương và địa phương. Các đồng chí đã ra sức học tập, rèn luyện, quán triệt các nghị quyết, chỉ thị của Trung ương Đảng và cấp ủy địa phương, thấm nhuần những ý kiến của Chủ tịch Hồ Chí Minh về nghiên cứu lịch sử dân tộc, LSD và nghiêm túc thực hiện lời căn dặn của đồng chí Trường Chinh tại hội nghị cán bộ ngành LSD năm 1963: "Người viết lịch sử phải phụ trách với cả quá khứ, hiện tại và tương lai, phụ trách trước Đảng và nhân dân".

Kết quả của công tác nghiên cứu, biên soạn LSD đã góp phần làm rõ sự ra đời, phát triển và vai trò lãnh đạo của Đảng- nhân tố quyết

định mọi thắng lợi của cách mạng Việt Nam; tổng kết những kinh nghiệm về xây dựng Đảng; góp phần vào công tác nghiên cứu lý luận và tổng kết thực tiễn nhằm làm rõ những vấn đề lý luận của cách mạng Việt Nam; giáo dục truyền thống, bồi dưỡng ý chí và tình cảm cách mạng, giới thiệu LSD ta với đồng chí và bạn bè quốc tế, góp phần đấu tranh chống lại các thế lực thù địch mưu toan xuyên tạc lịch sử, chống lại Đảng ta và chế độ XHCN ở nước ta.

Bên cạnh những kết quả đã đạt được trong năm qua, công tác nghiên cứu, biên soạn LSD cũng còn bộc lộ những khuyết điểm, yếu kém. Rõ nhất là chất lượng khoa học, hiệu quả giáo dục và vận dụng vào thực tiễn của các công trình nghiên cứu chưa cao, còn nặng về mô tả diễn biến sự kiện, chưa chú trọng đúng mức tính tổng kết. Việc tổ chức học tập, phát huy tác dụng của các công trình LSD chưa đi vào nề nếp.

Tôi mong rằng trong năm 2004 và các năm tới, ngành chúng ta sớm khắc phục những hạn chế trên để công tác nghiên cứu, biên soạn và giáo dục LSD ngày càng đạt hiệu quả hơn.

Sau hơn một năm thực hiện Chỉ thị 15-CT/TW, ngày 28-8-2002, của Ban bí thư về tăng cường và nâng cao chất lượng nghiên cứu, biên soạn lịch sử ĐCS Việt Nam, hầu hết Ban thường vụ các tỉnh ủy, thành ủy đã ban hành các văn bản, tổ chức quán triệt và thi hành Chỉ thị của Trung ương. Các Phòng LSD thuộc Ban tuyên giáo được củng cố, tăng cường cán bộ, đưa công tác nghiên cứu, biên soạn LSĐB đi vào nề nếp. Tuy nhiên, một số tỉnh, thành ủy chưa thật quán triệt Chỉ thị 15, chưa có đủ số lượng cán bộ chuyên trách LSD theo qui định.

Để nâng cao chất lượng công tác nghiên cứu LSD, trong năm 2004, Viện LSD cùng với

Ban tuyên giáo các tỉnh, thành uỷ cần tập trung làm tốt một số công việc quan trọng, cấp bách.

Trước hết, phải đảm bảo tính chân thực và tính lý luận của các công trình biên soạn LSD. Là những người viết sử, các đồng chí hiểu rõ hơn ai hết tầm quan trọng của tính chân thực. Đây là yêu cầu và tiêu chuẩn đạo đức nghề nghiệp hàng đầu. Những sự kiện lịch sử phải được ghi lại, tái hiện hoặc phản ánh như chúng đã diễn ra. Không ai được nhân danh bất kỳ lý do gì để bóp méo, xuyên tạc sự thật. Cái khó ở đây là việc xác định sự thật lịch sử là gì trong mỗi trường hợp cụ thể? Về mỗi sự kiện lịch sử, thường thường có rất nhiều sử liệu phản ánh và cũng không nên quan niệm rằng sử liệu tự nó đã là sự thật lịch sử. Sự thật lịch sử chỉ có thể là kết quả của việc sưu tầm, tổng hợp, phân tích một cách toàn diện những sử liệu cần thiết. Người làm sử phải phấn đấu để biết đọc một cách sâu sắc và tinh tế các sử liệu.

Cùng với việc đảm bảo tính chân thực, công tác biên soạn LSD cần phải đảm bảo và nâng cao tính lý luận. Trên cơ sở sử liệu người viết sử phải biết đánh giá đúng, sai, tổng kết thực tiễn và tiến hành những khái quát nhằm luận chứng, cụ thể hoá các quy luật khách quan, góp phần phát triển tư duy lý luận của toàn Đảng. Yêu cầu này, đối với thông sử chân chính, vốn đã được đặt ra, lại càng phải được nhấn mạnh đối với chuyên ngành LSD. Một trong những truyền thống quý báu của Đảng ta là luôn luôn độc lập, tự chủ trong hoạch định đường lối, chiến lược. Ngành LSD phải phản ánh sinh động để phát huy có hiệu quả những bài học kinh nghiệm về năng lực độc lập, tự chủ trong toàn bộ hoạt động lãnh đạo của Đảng hiện nay. Làm được như vậy, thì lịch sử mới được sống lại với hiện tại, tạo khả năng dự báo tương lai và người viết sử Đảng mới hoàn

thành tốt vai trò là người chiến sĩ trên mặt trận tư tưởng- lý luận.

Một yêu cầu khác rất cần thiết và quan trọng đặt ra đối với đội ngũ những người viết LSD là lòng say mê nghề nghiệp và phẩm chất chính trị- tư tưởng. Viết sử là một nghề rất đáng tự hào, vì được làm người thư ký thời đại. Càng tự hào hơn khi được làm người viết sử Đảng, ghi chép và làm sống lại những trang sử vàng của Đảng, cũng là những trang sử vàng giải phóng dân tộc, giải phóng lao động và giải phóng con người. Viết sử cũng là một nghề nhọc nhằn; phải vật lộn với từng sử liệu; phải vượt qua nhiều khó khăn, thiếu thốn; thậm chí phải đối mặt với trở ngại, thách thức. Chỉ có lòng say mê nghề nghiệp cao độ và phẩm chất chính trị- tư tưởng trong sáng, vững vàng thì ngòi bút sử học mới có sinh lực viết nên những công trình lớn mà Đảng và nhân dân mong đợi. Hôm nay, trong Hội nghị quan trọng này, tôi xin phép được trao đổi chân tình với các đồng chí như vậy về *cái tâm* và *cái tầm* của những người làm công tác LSD.

Cần tiếp tục tổ chức thực hiện tốt Chỉ thị 15 của Ban Bí thư Trung ương Đảng và Kế hoạch của Giám đốc Học viện CTQG Hồ Chí Minh về thực hiện Chỉ thị 15. Đối với các tỉnh mới chia tách (Lai Châu, Điện Biên, thành phố Cần Thơ, Hậu Giang, Đắc Lắc, Đắc Nông) cần sớm có đủ cán bộ chuyên trách LSD cấp tỉnh. Học viện CTQG Hồ Chí Minh sẽ tổ chức hội nghị sơ kết theo khu vực để đánh giá kết quả việc thực hiện Chỉ thị 15 của Ban Bí thư Trung ương Đảng.

Là cơ quan chuyên môn chỉ đạo nghiệp vụ, Viện LSD cần nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ khoa học, thực hiện tốt kế hoạch giảng dạy và nghiên cứu khoa học, tham gia tổng kết những vấn đề lý luận và thực tiễn 20 năm đổi

mới, chủ động đề xuất và hoàn thành tốt các hoạt động kỷ niệm các ngày lễ lớn trong năm 2004 và 2005 theo Nghị quyết của Bộ chính trị; đổi mới công tác hướng dẫn nghiên cứu, biên soạn LSD ở các địa phương và các bộ, ban ngành, đoàn thể chính trị- xã hội ở trung ương.

Các Ban tuyên giáo các tỉnh, thành uỷ cần tổ chức bổ sung, hoàn chỉnh những công trình đã biên soạn, xuất bản; tiếp tục nghiên cứu, biên soạn LSDB, lịch sử cách mạng các địa phương đến năm 2000; chỉ đạo tốt việc viết lịch sử các xã, phường. Phấn đấu nâng cao chất lượng các công trình lịch sử trên cơ sở nghiên cứu, nắm vững một cách sâu sắc và toàn diện lịch sử toàn Đảng, gắn chặt nghiên cứu LSD với nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh; cần vận dụng các kết quả nghiên cứu mới về tổng kết hai cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ; những văn kiện được công bố trong *Văn kiện Đảng toàn tập*. Cần thẩm định tốt các công trình lịch sử trước khi xuất bản; nghiêm chỉnh chấp hành Chỉ thị số 25-CT/TW, ngày 25-12-1997 của Bộ Chính trị về "Nói và viết những vấn đề liên quan đến lịch sử và các đồng chí lãnh đạo Đảng, Nhà nước" và Kết luận số 01-KL/TW, ngày 16-7-1998 của Hội nghị lần thứ năm BCH TƯ Đảng khoá VIII về "Đấu tranh chống các quan điểm sai trái, bảo vệ Cương lĩnh, Điều lệ và đường lối của Đảng".

Cần thúc đẩy việc đưa LSDB địa phương vào chương trình giảng dạy ở các trường phổ thông, trường các đoàn thể và trường chính trị tỉnh, thành phố. Trong hội nghị tổng kết lần này lần đầu tiên có các đồng chí trưởng khoa công tác Đảng trong hệ thống Trường chính trị tỉnh, thành phố tham dự. Đề nghị các đồng chí thực hiện tốt hơn việc kết hợp giảng dạy lịch sử toàn Đảng và LSDB địa phương trong môn học Lịch sử ĐCS Việt Nam.

Hội nghị tổng kết công tác LSD năm 2003, còn có nội dung quan trọng là tập huấn, bồi dưỡng nghiệp vụ nghiên cứu, biên soạn LSDB thời kỳ 1975 - 2000 do Viện LSD đảm nhiệm. Thời kỳ 1975 - 2000 là thời kỳ lịch sử gần đây, có cái đã kết thúc, nhưng nhiều sự kiện còn đang tiếp diễn; là thời kỳ hàng loạt những sự kiện trong nước và quốc tế diễn biến nhanh chóng. Đặc biệt đây là thời kỳ Đảng ta khởi xướng và lãnh đạo thành công sự nghiệp đổi mới. Hiện nay Bộ chính trị đang tổ chức tổng kết lý luận và thực tiễn 20 năm đổi mới để chuẩn bị cho Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X. Những bài học kinh nghiệm rút ra được từ nghiên cứu giai đoạn này trong LSD có ý nghĩa rất to lớn đối với sự phát triển tư duy lý luận và đường lối của Đảng ta. Mong rằng đợt tập huấn này sẽ giúp các đồng chí về phương pháp biên soạn LSDB thời kỳ 1975-2000 đạt chất lượng cao.

Thay mặt lãnh đạo Học viện và toàn thể hội nghị, tôi bày tỏ lòng biết ơn chân thành đến các đồng chí lãnh đạo Tỉnh uỷ, Ủy ban Nhân dân và các cơ quan chức năng của tỉnh Khánh Hoà đã giúp đỡ tận tình, tạo điều kiện để hội nghị triển khai thuận lợi. Chúc Đảng bộ và nhân dân tỉnh Khánh Hoà đã có nhiều thành tựu trong thời gian vừa qua, sẽ đạt nhiều thành tựu to lớn hơn nữa trong thời gian tới, xây dựng Tỉnh, xây dựng thành phố Nha Trang xinh đẹp sớm xứng danh là hòn ngọc bên bờ biển miền Trung của Tổ quốc.

Chúc các đồng chí dồi dào sức khoẻ, hạnh phúc và đạt nhiều thành tích trong sự nghiệp cao quý của mình.

Chúc Hội nghị tổng kết công tác LSD toàn quốc năm 2003 và tập huấn nghiệp vụ thành công tốt đẹp.